ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТІСНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДОСЛІДЖУВАНОГО ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРКИ НА ПОЛІГРАФІ[1]

Батура Ю. В.

DOI: 10.53672/ej.6.2018.03[1] Check for updates

Анотація. Перевірки на поліграфі проводять тисячі разів щодня, проте, на думку Батури Ю. В., провідного поліграфолога Поліграфологічної служби ПриватБанку, індивідуальний підхід до обстежуваних у цій масі досліджень часто поступається шаблону. Мета статті полягає в тому, щоб показати, як прогнозування поведінки особи на підставі її особистісних особливостей і соціальних обставин, а також підготовка поліграфолога до бесіди ще до приходу обстежуваного підвищують ефективність перевірки. Автор зіставляє передтестове інтерв'ю з роботою телевізійних інтерв'юерів (Д. Фрост, Л. Кінг), які ретельно вивчають співрозмовника й заздалегідь продумують тактику розмови, наводить визначення особистості із загальної психології та розглядає дві позиції щодо природи брехні: як наслідку рис особистості (дослідження І. А. Церковної, демонстративний тип акцентуації за К. Леонгардом) і як продукту ситуації (зокрема, «трикутник шахрайства» Альбрехта з колегами: тиск обставин, можливість учинити й приховати порушення, здатність виправдати вчинок). Не розв'язуючи цієї наукової суперечності, автор радить практикуючому поліграфологові враховувати обидві групи чинників. Емпіричну частину становлять опитування 20 поліграфологів фінансової установи та аналіз 25 повторних тестів, у яких під час першої перевірки було зроблено висновок «Немає думки». Хоча 70 % опитаних визнають вплив психологічних особливостей на результат тестування, половина не вважає за потрібне з'ясовувати в передтестовій бесіді захоплення й цінності обстежуваного, 95 % спираються лише на дані замовника, і тільки 5 % самостійно збирають додаткові відомості, наприклад із соціальних мереж. У 65 % невизначених висновків не було враховано індивідуальних особливостей і не зібрано даних про особу, 20 % пояснено протидією, 15 % неінформативними поліграмами. Повторні тести після виправлення цих помилок дали однозначні висновки, кращий рапорт і зізнання. Показовим є випадок із касиркою, з якою вдалося встановити довірчий контакт завдяки відомостям про її інтереси зі сторінки в соціальній мережі; після тесту вона сама розповіла про порушення в роботі. Висновки адресовано поліграфологам, які проводять кадрові та службові перевірки: що ретельніше фахівець готується до конкретного обстежуваного, то надійніший результат і вища готовність особи до відвертості.

Ключові слова: поліграф, передтестова бесіда, особистісні особливості, індивідуальний підхід, прогнозування поведінки, детермінанти брехні, трикутник шахрайства, висновок «Немає думки», протидія поліграфу, кадрові перевірки, фінансова установа.

Determining the Personality Characteristics of the Examinee During a Polygraph Examination

Batura Yu. V.

Abstract. Polygraph examinations are conducted on a mass scale, yet individual differences between examinees are often ignored in favour of a standard routine. Batura Yu. V., a senior polygraph examiner at the PrivatBank polygraph service, addresses this stereotyped approach and argues that predicting an examinee's behaviour from personality traits and current social circumstances can improve the effectiveness of each examination. The paper compares the pre-test interview with the preparation of professional television interviewers such as David Frost and Larry King, reviews defini-

tions of personality from general psychology and contrasts two views on deception: lying as a product of personal characteristics (I. A. Tserkovna's findings, K. Leonhard's demonstrative personality type) and lying as a product of the situation, including the fraud triangle of pressure, opportunity and rationalisation described by Albrecht and colleagues. The empirical part combines a survey of 20 polygraph examiners working in a financial institution with an analysis of 25 repeat examinations whose first result had been 'no opinion'. Although 70 % of respondents acknowledged that psychological characteristics affect test outcomes, half considered it unnecessary to discuss the examinee's interests and values in the pre-test interview, 95 % relied only on information supplied by the client and just 5 % collected additional data themselves, for example from social networks. In 65 % of inconclusive results individual characteristics had not been taken into account, 20 % were attributed to countermeasures and 15 % to uninformative charts. Repeat tests conducted after correcting these errors produced definite conclusions, better rapport and admissions, as a case involving a bank cashier illustrates. The author concludes that the examiner's preparation for a specific examinee is directly linked to the reliability of the results.

Keywords: polygraph, pre-test interview, personality characteristics, individual approach, behaviour prediction, determinants of lying, fraud triangle, no opinion result, polygraph countermeasures, pre-employment screening, financial institution.

Вперше оприлюднено: *сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 11.07.2018; у номері — 31.12.2018; DOI:* ***10.53672/ej.6.2018.03***[1].

Повний текст

Текст статті.

Щодня, у всіх куточках планети, проводяться тисячі перевірок на поліграфі. Тестування проходять жінки і чоловіки, молоді і літні люди, здобувачі і діючі співробітники фінансових установ, люди підозрювані у злочинах, жертви сімейних ревнощів і багато інших. Дані перевірки проводять на поліграфах різних виробників, на найсучасніших, з безліччю нових можливостей і тонких налаштувань, і на старих вірних і надійних компаньйонах.

Проводять ці тести професійні поліграфологи і, на жаль, самозванці, досвідчені фахівці і ті, що тільки починають свій шлях. Хочеться вірити, що більшість з цих тестів проводяться на належному рівні, з дотриманням затверджених світовою спільнотою поліграфологів правил етики поліграфолога, структури передтестового інтерв'ю і валідних тестових форматів. Але чи використовується в цій множині поліграфологічних досліджень істинно індивідуальний підхід до тестованих?

У даній статті ми хочемо підняти проблему підготовки фахівцем-поліграфологом до інтерв'ю, ще до приходу людини в кабінет, і актуальність експрес-аналізу особистості тестованого, виходячи з його поведінки безпосередньо під час спілкування з поліграфологом. Такий поглиблений підхід до людини, з якою, в подальшому нас будуть пов'язувати кілька годин взаємодії тет-а-тет, використовують професійні і популярні телевізійні інтерв'юери, як наприклад Володимир Познер, Девід Фрост, Ларрі Кінг. Мета журналіста - розкрити особистість співрозмовника, показати глядачеві інтерв'юйованого таким, яким він є поза звичним амплуа, зняти з нього маску, яку він одягає на публіці і, звичайно, показати глядачеві, де ця людина лукавить, зловити співрозмовника на суперечності

його слів і дій, сказаних і допущених раніше. Ефективність інтерв'юера вимагає ретельної підготовки до співрозмовника і навичок в складанні тактики бесіди. Інтерв'юер повинен передбачати можливі відповіді гостя і розставити по ходу інтерв'ю свої «пастки». Це безсумнівно схоже на те, чим, на наш погляд, повинен займатися поліграфолог в передтестової бесіді.

Говорячи про не шаблонний підхід до тестованих, ми маємо на увазі певний облік і аналіз індивідуальних особливостей людини в кожному конкретному тесті. Так що ж таке особистість, і які індивідуальні особливості особистості можна виділити? У науковій літературі існує ряд визначень поняття особистості. Особистість - це конкретна людина, узята в системі стійких соціально обумовлених психологічних характеристик, які проявляються в суспільних зв'язках і відносинах, визначають її моральні вчинки і мають велике значення для неї самої і оточуючих (Маклаков А.Г.) [1].

Особистість, з одного боку, позначає конкретного індивіда (особу) як суб'єкта діяльності, в єдності її індивідуальних властивостей (власне) і її соціальних ролей (загальне). З іншого боку, особистість розуміється як соціальна властивість індивіда, як сукупність інтегрованих у ній соціально значущих рис, що утворилися в процесі прямої і непрямої взаємодії даної особи з іншими людьми і роблять її, в свою чергу, суб'єктом праці, пізнання і спілкування» (І. С. Кон) [2].

Особистість - сукупність суспільних відносин, що реалізуються в різноманітних діяльностях. Особистість - відносно пізній продукт суспільно-історичного і розвитку людини в онтогенезі (А.Н.Леонтьев) [3].

Особистість - сукупність внутрішніх умов, через які переломлюються всі зовнішні впливи (С.Л. Рубінштейн) [4].

Особистість - людина як суспільний індивідуум, суб'єкт пізнання і об'єктивного перетворення світу, розумна істота, що володіє мовою і здатне до трудової діяльності (А. В. Петровський) [5].

Особистість - це інтегральне поняття, що характеризує людину як об'єкта і суб'єкта біосоціальних відносин і об'єднує в ньому загальнолюдське, соціально-специфічне і індивідуально-неповторне (Б.Д. Паригін) [6].

Особистість людини формується на основі природних властивостей - статі, типу нервової системи, темпераменту та інших - в процесі активних взаємодій із середовищем, тобто в спілкуванні і діяльності. Основною рушійною силою поведінки і розвитку особистості є мотиви і потреби людини. Досягнувши певного рівня особистісного розвитку, людина починає довільно регулювати свою поведінку і свідомо організовувати своє життя, тобто свою поведінку, діяльність, спілкування, зв'язку і відносини, соціальну активність, а, отже, і подальше особистісне формування визначається внутрішніми психологічними якостями.

Таким чином, особистість характеризується не сукупністю набутих людиною соціальних властивостей і якостей. Вона є складним цілісним соціально-психологічним утворенням. Тому буде правильно визначити особистість як сукупність індивідуальних соціально-психологічних якостей, що характеризують людину і визначають систему її відносин до навколишнього світу [7].

Індівідуальнаие особливості особистості, багато в чому визначають поведінку людини і її взаємодію зі світом. Людину, як особистість, характеризує система її відносин: до людей (контактність - замкнутість, чутливість - грубість та інше.); до роботи (працьовитість - лінощі, обов'язковість - недбалість та інше.); до предметів (наявність смаку - несмак, економність - марнотратство та інше.); до природи (прагнення до збереження - хижацьке ставлення); до себе (висока, або низька самооцінка, самокритичність - самовиправдання та інше.). В основі системи відносин людини лежить світогляд особистості - ціннісні орієнтації та установки.

Таким чином, особистість - це багатовимірна, багаторівнева психологічна структура, що інтегрує в собі всі індивідуальні особливості людини і регулює її поведінку. Говорячи про особистість, яка проходить перевірку на поліграфі, ми маємо на увазі малознайомі нам людини, зі своїм життєвим досвідом, набором знань і умінь, з власним світоглядом, психологічними установками і акцентуаціями в поведінці. Об'єднує таких різних людей, що проходять перевірку на поліграфі, страх викриття, якщо їм є що приховувати під час тесту, загальна тривога за результат, бажання пройти тест успішно. Але чому один випробуваний демонструє високу ступінь щирості ще в передтестової бесіді, інший, в кращому випадку, дає пояснення лише дізнавшись про негативний результаті, після перевірки?

З цього приводу існують дві різних думки вчених. Перші - прихильники теорії, що брехня визначається психологічними особливостями людини, другі - що брехня обумовлена ситуацією, в якій вона повідомляється. Так, І. А. Церковна детально дослідила особистісні детермінанти брехні. В її дослідженні встановлено, що демонстрація брехливості пов'язана: 1) з психофізіологічними характеристиками особистості, а саме - високою потребою в русі, високим рівнем психомоторної, інтелектуальної та комунікативної швидкості, низькою емоційною чутливістю; 2) з психологічними характеристиками — відповідальністю, відкритістю, довірливістю, емоційною стійкістю, життєрадісністю, дружелюбністю, екстравертивністю, низьким рівнем внутрішніх переживань, активної особистісною позицією; 3) з соціально-психологічними характеристиками особистості - відповідальністю за події сімейного життя, здатністю контролювати міжособистісні і виробничі відносини, високим рівнем суб'єктивного контролю. Багато дослідників важливу роль в повідомленні брехні відводять психотипу особистості. К. Леонгард до патологічних брехунів відносить демонстративний тип акцентуйованої особистості. Він вважає, що в бесіді з такими людьми дуже легко «попастися на вудку». Одержуваним відповідям, в більшості випадків, не можна довіряти: демонстрант малює себе не таким, яким є насправді. Свою істеричну сутність такі люди видають всією своєю поведінкою: все у них перебільшено - вираження почуттів, міміка, жести і тон. Але патологічні шахраї можуть ховати настирливі манери демонстративної особистості, так як добре знають, що за допомогою спокійної поведінки можна здобути довіри. Вони в будь-яку мить можуть витіснити зі своєї психіки знання про будь-яку подію, а при необхідності, згадати про неї. Не виключено, що ці особистості можуть забути те, що вони тривалий час витісняли зі своєї психіки. Недарма ще Монтень говорив, що найбільша небезпека для брехуна, яка побоюється викриття, - мати погану пам'ять.

Друга точка зору полягає в переважанні ситуативних чинників при обмані, так само підтверджується великою кількістю досліджень. Так, у Великобританії в період з

1987 по 1991 рр. тільки по тих випадкаї, за якими було пред'явлено звинувачення, можна судити про те, що обсяг шахрайства збільшився більш ніж в два рази. У США в 1992 р в журналі «Уолл Стріт Джорнел» була опублікована стаття про результати дослідження, проведеного серед 6 тисяч студентів коледжів всієї країни. З неї випливає, що дві третини всіх опитаних, хоча б раз під час заліків та іспитів хитрували. Американські психологи стверджують, що від 40 до 70% студентів допускають можливість хитрування на іспитах. Як свідчить Л. Сакс, за даними Американської ради з освіти, приблизно дві третини студентів коледжів і вищих навчальних закладів брешуть і хитрують. Такі цифри подібних досліджень дозволяють зробити тільки один висновок - в значимій ситуації, наприклад, проходячи опитування з використанням поліграфа при працевлаштуванні на роботу, людина буде вдаватися до брехні незалежно від своїх особистісних особливостей.

До аналогічного висновку прийшов і Альбрехт з колегами, аналізуючи розтрати з боку найманих працівників. Вони стверджують, що за своїми соціальними та психологічними якостями такий розтратник, або шахрай, нічим не відрізняється від інших співробітників. Більшість розтратників виглядає точно так само, як їх найчесніші колеги. Вони розглядають так званий трикутник шахрайства, що включає три основних елементи і впливає на вчинення проступку: 1) тиск зовнішніх, найчастіше фінансових, обставин; 2) реальна можливість зробити і деякий час приховувати акт шахрайства; 3) здатність людини виправдати свій вчинок. В цілому, можна сказати, що західні психологи, як правило, вивчають не особистісні, а ситуативні чинники, які спонукають суб'єкта до вчинення нечесних вчинків. Такий підхід не випадковий, він заснований на переконанні, що чесність не визначається якимось конкретним властивістю особистості [8].

За результатами даного огляду можна сформулювати проблему, яка полягає в протиріччі: чи визначається брехня особистісними особливостями людини (риси особистості, інтелект та інше.), або ж вона визначається конкретною ситуацією (іспит, поліграфологічна перевірка і інше). Однозначних наукових доказів на користь будь-якої з сторін на сьогоднішній день не існує. Кожна теорія має під собою досить міцний грунт, що дає нам можливість проводити спостереження на практиці. Ми не ставимо завдання вирішити цей науковий конфлікт. Вигода нашої позиції, як практикуючих поліграфологів, полягає в тому, що при підготовці до інтерв'ю ми можемо аналізувати мотиви і дії тестованих, прогнозувати їх поведінку в тесті, і вибирати тактику спілкування з ними, як з точки зору їх психологічних особливостей, так і за допомогою емпіричного аналізу відомих нам ціннісних орієнтирів і особливостей соціальних умов, в яких перебуває тестований на момент поліграфологічного дослідження. Такий підхід повинен підняти загальний рівень ефективності перевірки на поліграфі.

Високий рівень проведеної перевірки завжди пов'язаний з двома факторами:

а.) Висока надійність (достовірність) отриманих результатів (трактування поліграм).

б.) Наявність зізнань, що підкріплюють загальний результат тесту.

На обидва ці чинники вирішальним чином впливає предестовое інтерв'ю з досліджуваним. Адже саме на цьому етапі відбувається людське «притирання» випробуваного і поліграфолога. Багато в чому, тут і зараз тестований визначається чи буде він щирий у

своїх коментарях, і саме в ході передтестової бесіди, досліджуваний здобуває емоційний фон, на якому ми надалі будемо проводити перевірку і інтерпретувати результат.

З метою визначення актуальності проблеми шаблонності підходу до проведених перевірок, ми провели опитування серед 20 поліграфологів, що стаціонарно працюють у фінансовій установі. Завданням опитування був збір думок щодо важливості врахування індивідуальних особливостей досліджуваних, а також необхідності збору додаткових відомостей про їх ціннісні орієнтації, установках і життєві інтереси, ще до початку процедури.

Респондентам було запропоновано відповісти на такі питання:

На вашу думку, чи результати тестування на поліграфі залежать від психологічних характеристик людини?

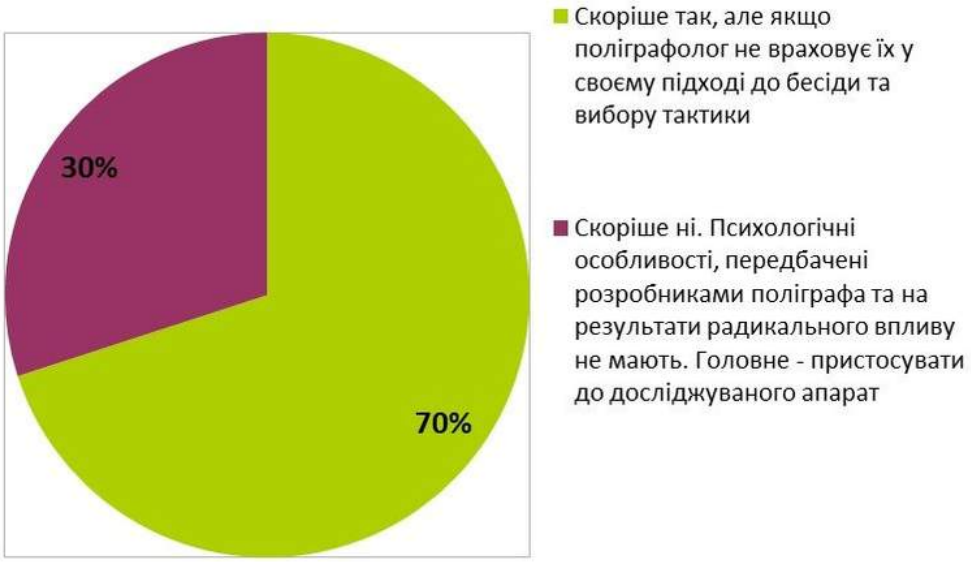

Зазвичай Ви виділяєте частину часу в передтестовій бесіді на розмову про самого тестованого, як він проводить вільний час, який має світогляд, тощо?

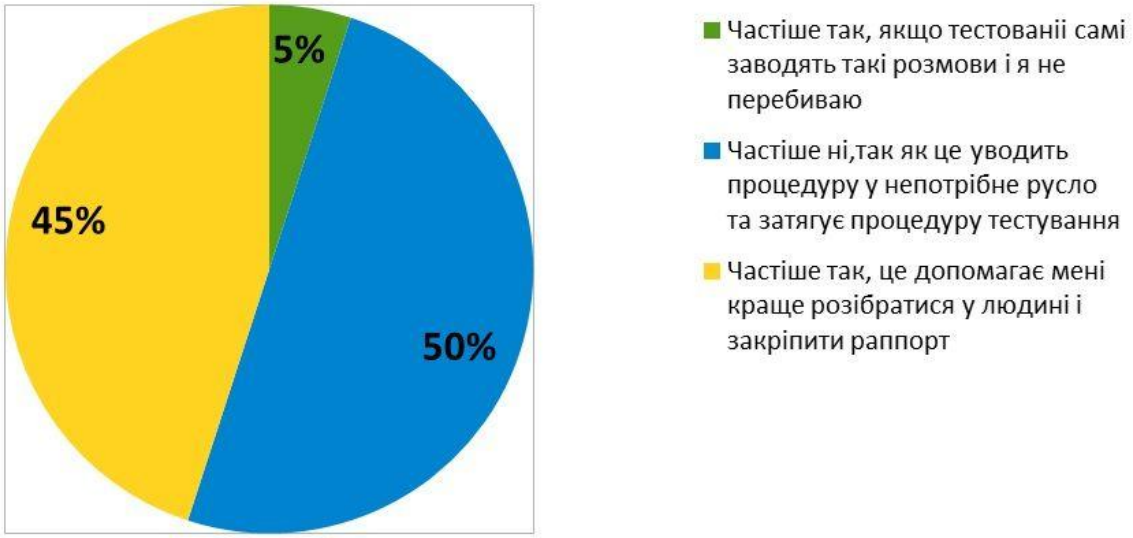

Чи достатньо Вам тієї інформації про тестованого, до якої нам надає доступ замовник?

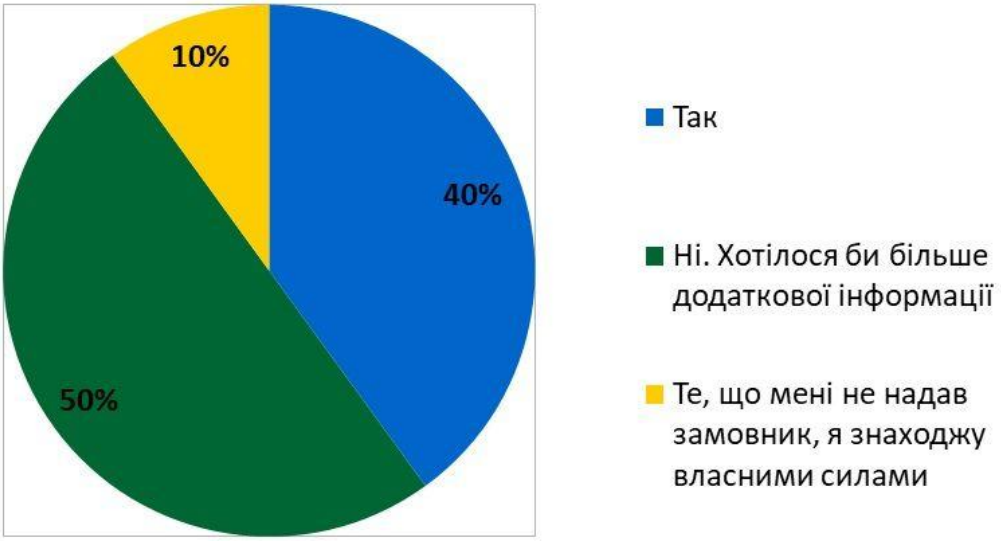

Яку додаткову інформацію про тестованого Ви зазвичай вивчаєте перед тестуванням?

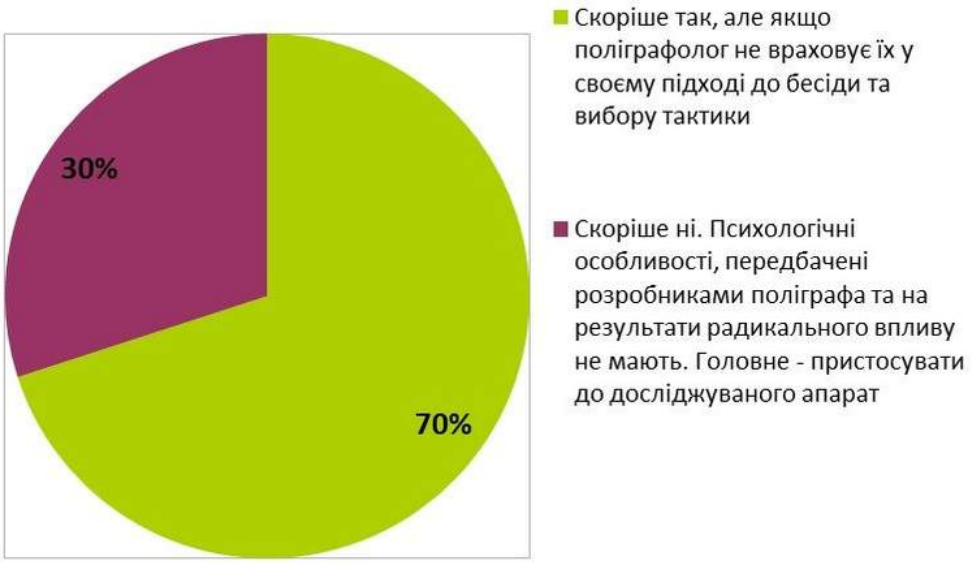

Результати даного опитування вказують на ряд протиріч. З одного боку, 70% респондентів відзначили важливість врахування психологічних особливостей особистості, що проходить перевірку, в той час, коли 30% не вважають це за необхідне. З іншого боку, 50% опитаних вказали на необов'язковість прояснення життєвих аспектів тестованих, їх захоплень, цінностей в передтестової бесіді. У той же час, 50% опитаних виявили бажання мати більше інформації про тестованого, для підготовки до тесту, при тому, що тільки 5% готується до перевірки додатково, знаходячи інформацію про досліджуваного своїми силами (наприклад, беручі дані з соціальних мереж). 95% опитаних, при підготовці до тесту, орієнтується на дані, які надає замовник. Зазвичай це матеріали минулих перевірок + інформація про ризики, виявлені в ході психологічних опитувань і перевірок службою безпеки фінансової установи. Отримані результати вказують на наявність запиту від поліграфологів на отримання додаткової інформації про тестовани, при тому, що немає єдиного розуміння важливості розкриття індивідуальних особливостей тестованого безпосередньо в бесіді.

Ми проаналізували 25 тестів, проведених з співробітниками фінансової установи. Дані співробітники проходили поліграфологічне тестування більш ніж один раз у одного і того ж поліграфолга. Умовою аналізу було складання вибірки тестів, в яких було зроблено висновок «Немає думки». В облік, для аналізу причини невизначеного рішення, брався повний перелік матеріалів тесту (поліграми, звіт, відеоматеріали тесту). Результати аналізу показали, що в 65% випадків з висновком «Немає думки» був відсутній облік індивідуальних психологічних особливостей випробуваного, а також не проводилась робота по збору додаткових даних про нього на етапі підготовки до перевірки. Також, причинами невизначеного рішення по тесту, відзначені: протидія - 20% і невизначені причини, пов'язані з неінформативними поліграмамі, без явних ознак протидії - 15%.

Первший тест. Висновок «Немає думки»

Другий тест, проведений після висновку «Немає думки»

Результати повторно проведених тестів на поліграфі, з тими ж співробітниками, вказують на факт підвищення якості проведених перевірок в цілому, поліпшення рапорту, отримання однозначних висновків щодо наявності або відсутності інформації, що приховується, а також сприяють отриманню свідчень. Це стало можливим у зв'язку з виправленням поліграфологами власних помилок, з урахуванням особистісних особливостей досліджуваних, що не були помічені або враховані при першому тестуванні.

Дані результати свідчать про те, що робота, яка була проведена під час підготовки до повторного тесту, могла проводитися ще при першій зустрічі з випробуваним, але її

не було проведено. Слід зазначити, що до тесту готується не тільки поліграфолог, але і випробуваний. Чим ретельніше підготовка випробуваного до тесту і безпосередньо до самого поліграфолога, тим вище ймовірність успішного приховування інформації. Чим вище рівень підготовки поліграфолога безпосередньо до конкретного випробуваного, тим надійніше результат.

Прикладом відсутності належної підготовки до тестування і роботи над виправленням власних помилок, послужить випадок з особистої практики поліграфолга.

На тестування була запрошена касир фінансової установи. В ході бесіди з нею не вдалося встановити емоційного контакту. Співробітниця була занепоеоєна, в ході бесіди зовсім не дивилася на поліграфолога. На запитання відповідала коротко і завжди «Ні». Не дивлячись на те, що фахівець вів тест згідно з протоколом передтестової бесіди, дотримувався загальної етики поліграфолога, на стан тестованої вплинути не зміг. При спробі настройки апарату, було прийнято рішення скасувати тест, так як емоційний стан співробітниці тільки погіршувався. Через деякий час дана співробітниця знову була запрошена на тестування. Пам'ятаючи, про особливості її поведінки і емоційний стан, поліграфолог став готуватися. Знайшовши її сторінку в соціальній мережі, він став переглядати оновлення, які вона розміщувала у себе в новинній стрічці. Був помічений її статус про те, що вона недавно була на концерті Бориса Гребенщикова. Саме в той вечір поліграфолог теж відвідував цей концерт і добре знайомий з творчістю даного музиканта. Далі, вивчаючи сторінку співробітниці, було помічено як вона проводить свій вільний час. В її фотоальбомі було багато фотографій з лісу, людей з гітарами. Поліграфолог встановив, які фільми їй до душі і що вона - людина віруюча в Бога. Все це - важлива інформація для встановлення довірчих відносин в бесіді. Крім того, було проаналізовано відеозапис першого тесту і зроблені висновки по тактиці бесіди зі співробітницею, з урахуванням її індивідуальних особливостей. Так, наприклад, було прийнято рішення, більше позитивно підкріплювати те, що вона буде говорити в ході бесіди і задавати відкриті питання про її інтереси, життєві принципи, щоб тестована не закривалася, а більше говорила.

Коли прийшов час проводити тест, дана співробітниця знову була в стані тривоги, але саме Борис Гребенщиков, про концерт якого поліграфолог ніби випадково згадав, допоміг знайти з співробітницею спільну мову і емоційний зв'язок. Співробітниця підхопила тему, повідомивши, що недавно була на концерті і він їй сподобався. Дізнавшись про речі, які об'єднують її з поліграфологм, співробітниця помітно заспокоїлася і розмова продовжилася в довірчій обстановці. Звичайно, її тривожний стан, як в першому тесті, так і спочатку другого, не був безпричинним. У бесіді, після тесту, вона розповіла про свої порушення в роботі, які і стали причиною такої нервозності ще в першому тесті. Тестована зазначила, що саме така, людська розмова, яка була в цій процедурі, допомогла їй розповісти про те, що її давно турбувало.

Подібних прикладів з особистої практики, можна навести багато. Вони красномовно свідчать про те, наскільки важливий є індивідуальний підхід до кожної конкретної людини, яку запросили на поліграфну перевірку.

Підводячи підсумки дослідження, ми простежили прямий зв'язок обліку індивідуальних особливостей особистості випробуваного і вплив підготовки поліграфолога на

ефективність тесту. Виходячи з отриманих результатів, можна зробити висновок, що в своїй більшості, поліграфологи підтверджують вплив індивідуальних особливостей досліджуваних на результат тесту. У той же час, 50% респондентів під час тестування не приділяє належної уваги проясненню особистості тестованого, вважаючи за краще працювати за шаблоном. Також, слід зазначити, що всього 5% опитаних, займається поглибленою підготовкою до тестування, добуваючи інформацію про досліджуваного з зовнішніх джерел.

Список літератури:

1. Общая психология : учебник для вузов / А.Г. Маклаков. – Санкт-Петербург : Питер, 2011.

2. Кон И. Категория «Я» в психологии // Психологический журнал. Т.2, №3, 1981 г.

3. Леонтьев А.Н. Деятельность, Сознание. Личность. М., Политиздат, 1975.

4. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. СПб.: Питер, 2003

5. Петровский А. В. Личность. Деятельность. Коллектив. — М.: Политиздат,1982.

6. Парыгин Б.Д. Основы социально-психологической теории. Москва: Мысль, 1971. 348 с.

7. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. – М., 1968. – С. 346-347.

8. Ивакин С. Е., Куташов В. А., Припутневич Д. Н. Психологические особенности личности, влияющие на сокрытие информации при опросе с использованием полиграфа (обзор литературы) // Молодой ученый. — 2016. — №2. — С. 335-339.

Аннотация: *В данной статье поднимается проблема прогноза поведения человека, которому предстоит пройти полиграфологическое тестирование, на основании анализа его личностных особенностей и сложившихся социальных обстоятельств. Целью данного анализа является повышение эффективности проверки на полиграфе в каждом конкретном случае. Актуальность статьи продиктована проблемой шаблонности подхода к испытуемым при проведении тестов на полиграфе. Целью статьи является исследование проблемы подготовки специалистом-полиграфологом к интервью, еще до прихода человека в кабинет, и актуальность экспресс-анализа личности тестируемого, исходя из его поведения непосредственно в предтестовой беседе.*

Анотація: *У даній статті піднімається проблема прогнозу поведінки людини, якому належить пройти поліграфологічну тестування, на підставі аналізу його особистісних особливостей і сформованих соціальних обставин. Метою даного аналізу є підвищення ефективності перевірки на поліграфі в кожному конкретному випадку. Актуальність статті продиктована проблемою шаблонності підходу до випробуваним при проведенні тестів на поліграфі. Метою статті є дослідження проблеми підготовки фахівцем-поліграфологом до інтерв'ю, ще до приходу людини в кабінет, і актуальність експрес-аналізу особистості тестованого, виходячи з його поведінки безпосередньо в передтестової бесіді.*

Annotation: *This article raises the problem of predicting the behavior of a person who will undergo polygraph testing, on the basis of an analysis of his personal characteristics and current social*

circumstances. The purpose of this analysis is to improve the effectiveness of polygraph testing in each specific case. The urgency of the article is dictated by the problem of the stereotyped approach to the subjects in conducting polygraph tests. The purpose of the article is to study the problem of preparing a polygraph specialist for interviews, even before a person enters the office, and the urgency of express analysis of a person's personality, based on his behavior directly in the pre-test conversation.

References

1. Batura Yu. V. Vyznachennia osobystisnykh osoblyvostei doslidzhuvanoho pid chas provedennia perevirky na polihrafi [Determining the Personality Characteristics of the Examinee During a Polygraph Examination]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. Vol. 3, No. 6 (18). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2018.03. URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/861-batura-yu-v-viznachennya-osobistisnikh-osoblivostej-doslidzhuvanogo-pid-chas-provedennya-perevirki-na-poligrafi (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].